

Bitkisel Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği Yürürlüğe Girdi**Pınar ELMAS**

Bitkisel Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği 19.04.2005 tarihi itibarıyla 25791 sayılı Resmi Gazete de yayınlanarak yürürlüğe girdi.

önlenmesini sağlamayı amaçlıyor.

Ayrıca, bitkisel atık yağların geçici depolanması, toplanması, taşınması, geri kazanılması, bertarafı, ticareti, ithalat ve ihracatı ile transit geçişine ilişkin yasak, sınırlama ve yükümlülükleri, alınacak önlemleri, yapılacak denetimleri, tabii olacak hukuki ve cezai sorumlulukları düzenliyor.

Genel İlkeler

Söz konusu Yönetmelikte atık yağların yönetimine ilişkin ilkeler aşağıdadır:

Yönetmeliğe göre atık yağların ithali yasaklanırken, ihracatı ve transit geçişine ilişkin kurallar, "Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği"ne tabii tutuldu.

- Atık yağların ithali yasaktır. İhracatı ve transit geçişine ilişkin kurallar "Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği" hükümlerine tabidir.
- Atık yağların kaynağında azaltılması ve geri kazanılması esastır. Geri kazanıma uygun olmayan atık yağlar bu Yönetmelik hükümleri doğrultusunda bertaraf edilir.

c) Atık yağlar ile bu yağların işlenmesi sonucu oluşan atıkların çevreye zarar verecek şekilde depolanması, taşınması, doğrudan ve dolaylı biçimde yüzey suları ile yer altı suyuna, denizlere, kanalizasyona, drenaj sistemleri ile toprağa verilmesi ve mevcut düzenlemeler

Yeni Yönetmelikle;

Atık yağların ithali, atık yağlar ile bu yağların işlenmesi sonucu oluşan atıkların çevreye zarar verecek şekilde depolanması, taşınması, doğrudan veya dolaylı biçimde yüzey suları ile yer altı suyuna, denizlere, kanalizasyona, drenaj sistemleri ile toprağa verilmesi ve mevcut düzenlemeler ile belirlenen sınır değerleri aşarak hava kirliliğine neden olacak şekilde yakılması yasaklandı.

ile belirlenen sınır değerleri aşarak hava kirliliğine neden olacak şekilde yakılması yasaktır.

d) Kullanılmış kızartmalık yağların doğrudan veya dolaylı olarak yemeklik yağlara, ham yağlara, mineral yağlara karıştırılması ve doğrudan yakıt olarak kullanılması yasaktır.

e) Atık yağların kaynakta ayrı depolanması esastır.

f) Atık yağlar, lisanslı geri kazanım tesisleri ile geçici depolama izni almış toplayıcılar tarafından toplanır. Bunun dışındaki gerçek ve tüzel kişiler tarafından atık yağlar toplanamaz, alınıp satılamaz.

g) Boşaltılmış olan toplama kapları, tank ve konteynırların geri kazanım tesislerinde ve geçici depolama alanlarında temizlenmesi zorunludur.

Atık yağların yarattığı çevresel kirlenme ve bozulmadan doğan zararlardan dolayı, atık yağ üreticileri, toplayıcıları, taşıyıcıları, geri kazanım ve bertarafçıları kusur şartı aranmaksızın sorumlu tutulacaklar.

h) Atık yağların yarattığı çevresel kirlenme ve bozulmadan doğan zararlardan dolayı, atık yağ üreticileri, toplayıcıları, taşıyıcıları, geri kazanım ve bertarafçıları kusur şartı aranmaksızın sorumludur.

i) Atık yağların toplanması, geçici depolanması, geri kazanımı veya bertarafı uzman kişilerce yapılır. Bu hususlarda, ilgili tesislerde konu hakkında uzmanlaşmış teknisyen ve mühendis bulundurulur.

j) Atık yağlar ile kontamine olmuş bitkisel yağlar, atık yağ olarak değerlendirilir ve bu yönetmelik hükümlerine göre geri kazanılır veya bertaraf edilir.

Bitkisel yağların rafinasyonu sonucu ortaya çıkan yağlı topraklar, orman ve ağaçlandırma alanlarına, tarım alanlarına, tarım arazilerine ve buna benzer yerlere bırakılmayacak.

k) Bitkisel yağların rafinasyonu sonucu ortaya çıkan yağlı topraklar, orman ve ağaçlandırma alanlarına, tarım arazilerine ve buna benzer yere bırakılmaz, açık alanlarda kontrolsüz olarak geçici depolanamaz, geri kazanım imkanlarının bulunmaması durumunda bertaraf edilir.

l) Kullanılmış kızartmalık yağ üreten lokanta, yemek fabrikaları, otel, motel, yemekhaneler, turistik tesisler ve tatil köyleri

ile diğer benzeri tesisler, bu yağların toplanması için lisanslı geri kazanım tesisleriyle veya toplayıcılarla yıllık sözleşme yapmakla yükümlüdürler. Bu yağların ücretsiz olarak geri kazanımcıya veya toplayıcılara teslim edilmesi esastır.

- m) Atık yağların yönetiminden kaynaklanan her türlü çevresel zararın giderilmesi için yapılan harcamalar kirleten öder prensibine göre atıkların yönetiminden sorumlu olan gerçek ve tüzel kişiler tarafından karşılanır.

Atık yağların yönetiminden sorumlu kişilerin çevresel zararı durdurmak, gidermek ve azaltmak için gerekli önlemleri almaması veya bu önlemlerin yetkili makamlarca doğrudan alınması nedeniyle kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılan gerekli harcamalar 21.07.1953 tarihli ve 6183 sayılı "Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun" hükümlerine göre atık yağların yönetiminden sorumlu olanlardan tahsil edilir.

Atık yağların yönetiminden kaynaklanan her türlü çevresel zararın giderilmesi için yapılan harcamalar, kirleten öder prensibine göre atıkların yönetiminden sorumlu olan gerçek ve tüzel kişiler tarafından karşılanacak.

Belediyelerce Alınacak Tedbirler

Büyükşehir belediyeleri ve belediyeler;

- Yetki sahasında bulunan lokantalar, sanayi mutfakları, oteller, tatil köyleri, motel ve yemekhaneler, hazır yemek üretimi yapan firmalar ile diğer yerlerde gerekli denetimleri yaparak kullanılmış kızartmalık yağların kanalizasyona dökülmesini önlemekle,
- Sınırları dahilinde kullanılmış kızartmalık yağ üreten işletmelerin lisanslı geri kazanım tesisleriyle veya valilikten geçici depolama izni almış toplayıcılarla yıllık sözleşme yapmış olmalarını sağlamak, buna ilişkin kayıtları ilgili valiliğe bildirmek, sözleşme yapmayanlara gerekli cezai işlemi uygulamakla,
- 2008 yılından itibaren kullanılmış kızartmalık yağların hanelerden toplanması için gerekli sistemi kurmak, halkı bu konuda bilgilendirmekle,

ilgili hususlarda tedbirleri alır.

Yemeklik Bitkisel Yağ Üreticilerinin Yükümlülükleri

Yemeklik bitkisel yağ üreticileri;

- Piyasaya sürülen kızartmalık yağ miktarlarını yıllık olarak Bakanlığa bildirmekle,
- Atık yağları lisanslı taşıyıcılarla, lisanslı geri kazanım veya bertaraf tesislerine göndermekle,
- Kullanılmış kızartmalık yağların düzenli olarak toplanması amacıyla halkın eğitimi ve bilinçlendirilmesine yönelik çalışmaları desteklemekle

yükümlü olacaklar.

Kullanıcıların eğitilmeleri amacıyla; kızartmalık yağ ambalajlarının etiketlerinde “çevre uyarısı” bulunacak.

Bu kapsamda etiketlerde;

- Kullanılmış kızartmalık yağları diğer atıklardan ayrı olarak temiz ve ağız kapaklı bir kaptaki biriktiriniz.
- Kullanılmış kızartmalık yağları, çevrenin korunması amacıyla kanalizasyona, toprağa, denize ve benzeri alıcı ortamlara dökmeyiniz.
- Bu yağları kullanılmış kızartmalık yağ toplayıcılarına vermeye özen gösteriniz

ibareleri yer alacak.

Yönetmeliğe göre atık yağ üreticileri;

- Atık yağları diğer atık madde ve çöplerden ayrı olarak biriktirmekle,
- Faaliyetleri sonucu oluşan atık yağların biriktirilmesi için sızdırmaz, iç ve dış yüzeyleri korozyona dayanıklı bidon, konteyner ve tank gibi toplama kaplarını kullanmakla,
- Atık yağları lisanslı taşıyıcılarla lisanslı geri kazanım veya bertaraf tesislerine göndermekle,
- Atık yağ sevkiyatında ulusal atık taşıma formu kullanmak ve her taşımadan sonra bunların bir kopyasını ilgili valiliğe göndermek, bu belgeleri beş yıl süreyle tesiste muhafaza etmekle,
- Geri kazanım veya bertaraf tesisleriyle olabilecek uyumsuzlukları ilgili valiliğe ve Bakanlığa bildirmek, uyumsuzluk giderilinceye kadar uyumsuzluğa konu olan atık yağları kendi depolarında muhafaza altında bulundurmamakla,

yükümlüdürler.

Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi İşletmecilerinin Yükümlülükleri

Atık yağ geri kazanım tesisi işletmecileri;

- Bakanlıktan atık yağ toplama lisansı almakla,
- Faaliyetlerine ilişkin raporlarını yıllık olarak valiliğe göndermekle,
- Atık yağın tesise kabul kriterlerini belirleme, atık yağın taşıma formunda belirtilen atık tanımına uygunluğunu tespit etmekle,

- Kullanılmış kızartmalık yağların toplanması için geri kazanım tesisleri dışında kurulacak geçici depolama alanlarını, bu Yönetmeliğin 17. maddesine göre kurmak, bu alanlar için, 23. maddeye göre geçici depolama izni almakla,
- Tesise getirilen atık yağların analizini yaparak üretici beyanına uygunluğunu tespit etmek, atık yağın uygun bulunması halinde ulusal atık taşıma formunu imzalayarak teslim almak ve atık taşıma formlarının bir nüshasını her taşımadan sonra ilgili valiliğe göndermekle,
- Tesise kabul edilen atık yağları ayrı depolamakla,
- Personeline geri kazanım faaliyetlerinin gerektirdiği nitelikte eğitim vermek, acil durum planlarını hazırlamak, atık yönetimiyle ilgili işletme kayıtlarını tutmak ve bu kayıtları beş yıl süreyle tesiste bulundurmamakla,
- Geri kazanım işlemleri sonucunda ortaya çıkan atıkları ve bunlarla kontamine olmuş malzemeleri bertaraf etmek veya ettirmek, buna ilişkin harcamaları karşılamakla,
- Taşıma formu ve lisans belgesi olmayan taşıyıcılarla getirilen atık yağları tesise kabul etmemek ve durumu valiliğe bildirmekle,
- Toplayıcıyla olan sözleşme iptallerini ilgili valiliğe bildirmekle,
- Tesise giren atık yağlara ait ulusal atık taşıma formu ve sevk irsaliyeleri ile çıkan yarı mamul ve ürünlere ait satış faturaları ve mevzuata uygun gerçekleştirilen bertaraf kayıtlarının Sanayi Odaları veya Ticaret Odaları tarafından değerlendirilerek girdiler ve çıktılar yönünden biyodizel üretim tesisleri için altı aylık, diğer tesisler için yıllık toplamları gösteren onaylı belgeyi Bakanlığa sunmakla,
- Ürün analizlerini altı aylık dönemlerde Bakanlığın uygun göreceği akredite bir laboratuvarda yaptırmak, bu amaçla numunelerin ilgili valiliğin gözetiminde laboratuvar sorumlusu tarafından alınmasını sağlamak ve analiz sonuçlarını Bakanlığa ulaştırmakla

yükümlüdürler.

Kullanılmış Kızartmalık Yağ Toplayıcıların Yükümlülükleri

Kullanılmış Kızartmalık Yağ Toplayıcıları ise;

- Kurulacak geçici depolama alanları için valilikten izin almakla,
- Geri kazanım tesisleriyle sözleşme yapmak, geçici depolama izni müracaatlarında bu sözleşmeyi valiliğe ibraz etmekle,

- Sözleşme yaptıkları lokanta, yemek fabrikaları, otel, motel yemekhaneler, turistik tesisler ve tatil köyleri gibi alanlara toplama biriktirme bidon ve konteyner temin etmekle,
- Boşaltılan taşıma araçlarını, bidon ve konteynerlerini her defasında temizlemek, temizlenmeyen biriktirme kaplarını toplama noktalarına dağıtmamak, temizleme işleminden kaynaklanan yıkama sularını doğrudan kanalizasyona vermemekle,
- Toplanan ve geri kazanım tesisine sevk edilen kullanılmış kızartmalık yağ miktarlarını aylık olarak ilgili valiliğe bildirmekle,
- Geri kazanım firmasıyla ortaya çıkacak anlaşmazlıklar ve sözleşme iptalleri hakkında valiliğe bilgi vermekle

yükümlüdürler.

Atık Yağların Taşınması

Yönetmeliğe göre atık yağ taşımak isteyen gerçek ve tüzel kişiler, ilgili valilikten üç yıl süreyle geçerli olacak taşıma lisansı almak zorunda olacaklar.

Atık yağların taşınması, ilgili valilikten taşıma lisansı almış gerçek ve tüzel kişilerce yapılır. Atık yağlar taşınırken kaza sonucu yağın dökülmesinden oluşacak zararlar ile bertaraf masraflarının taşıyan tarafından karşılanması zorunludur.

Taşıma aracında beyaz renkte ve araç kasasının veya tankının her iki yüzünde yeşil renkte, dikey yüksekliği en az 20 cm olan Bitkisel Atık Yağ taşıma ibaresi bulunacaktır. Taşıma araçlarının kasa veya tanklarının, sızdırmaz, koku önleyen ve kolaylıkla temizlenebilir bir sisteme sahip olması zorunludur.

Atık yağ taşıyan araçlar ayrıca, Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği hükümleri uyarınca "Ulusal Atık Taşıma Formu" bulundurmak zorunda kalacaklar.

Atık Yağ Geri Kazanım Tesislerinin Özellikleri ve Yapılacak Uygulamalar

- Tesiste; giriş bölümü, atık yağ geçici depolama alanı, prosese uygun fiziksel, kimyasal veya biyolojik arıtma tesisi bulunması zorunludur.
- Tesis prosesi ve temizleme işlemlerinden kaynaklanan atık suların doğrudan kanalizasyona verilmesi yasaktır.

Rafinerilerin geçici depolama alanlarında biriktirilen soap-stock, tank dibi tortular, yağlı topraklar ile çeşitli tesislerin yağ tutucularından çıkan yağlar geri kazanım veya bertaraf tesislerine bir başka yerde depolanmadan doğrudan sevk edilir. Bu atıkların tesis sahası dışında geçici depolanmasına izin verilmez.

- Atık yağlardan elde edilen ürünlerin ulusal veya uluslararası standartları sağladığının sürekli olarak izlenmesi için, bu Yönetmelik kapsamındaki geri kazanım tesislerinde akredite laboratuvarı bulunmalıdır. Bulunmaması halinde bu ihtiyaç bir başka akredite laboratuvarından karşılanır.
- Tesise getirilen atık yağlardan laboratuvar sorumlusu tarafından numune alınır. Tank içinde gelen atık yağlar, numune almadan önce homojen hale getirilir. Bidonlarla getirilen atık yağlardan bidon başına numune alınır. Numuneler geri kazanım işlemleri tamamlanıncaya kadar muhafaza edilir.
- Araçlardan atık yağ boşaltıldıktan sonra her defasında araç ile buna bağlı tank ve bidonlar yıkanır. Bu iş için tesiste gerekli altyapı oluşturulur. Temizlenmeyen tank, kasa ve depolama bidonları tekrar kullanılmaz ve bu bidonlar toplama noktalarına dağıtılmaz.
- Tesiste taşıma araçlarının, bidon ve konteynerlerin temizlenmesi için de bir yıkama ünitesi bulundurulur.
- Tesiste kokuya karşı önlem alınmalıdır.
- Tesiste yangına karşı köpüklü yangın söndürme ve sulu tank soğutma sistemleri bulunur. Tesiste görevli tüm personel; acil durum, yangıcı, patlayıcı maddelerin özellikleri ile potansiyel tehlikeler, yangınla mücadele ve ilk yardım konularında eğitilir.
- Atık yağ taşıyan borular, sızma veya herhangi bir nedenle akmaya karşı koruma altına alınır. Bu borular temiz su taşıyanların altında bulunur. Pompa basınçları boruların hasar görmeyeceği şekilde tasarlanır ve ayarlanır.
- Sahada toplanan yağmur suları, yıkama ve benzeri atık sular ayrı toplanarak, 31.12.2004 ve 25687 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği”nde yer alan sınır değerlere uygun şekilde arıtılır.
- Tesis içinde meydana gelebilecek döküntü ve sızıntıları önlemek amacıyla yeterli miktarda emici malzeme bulundurulur ve bu malzemeler tesis içinde uygun noktalarda kolay kullanımı sağlayacak şekilde depolanır. Kullanılmış emici malzemeler özelliklerine göre ilgili mevzuat kapsamında bertaraf edilir.
- Geri kazanım tesislerinde paratoner ve topraklama sistemi bulunmalıdır.

Geçici Depolama Alanları

Geçici depolama alanları, geri kazanım tesislerinde hammadde olarak atık yağların kabul edildiği ve proses atıklarının biriktirildiği depolama tanklarından oluşan alanlardır.

Bu tür alanlar bitkisel yağ rafinerilerinde proses atıklarının ve yan ürünlerin biriktirildiği yerlerdir.

Geri kazanım veya rafineri tesislerinde bulunan geçici depolama alanları için valilikten izin alınması zorunlu değildir.

- Tesis alanının atık yağ ile temasta olan kısımlarında zemin geçirimsizliğinin sağlanması gerekir. Bu amaçla betonarme zemin, epoksi boya veya benzeri tecrit malzemesi ile kaplanır.
- Atık tankı üzerinde soap-stock, tank dibi tortu, kullanılmış kızartmalık yağ ve benzeri) belirtilir.

Bu tanklar, taşımaya neden olmayacak hacme sahip güvenlik havuzu içinde bulunur. Hacmi, en az tankın kapasitesi kadar olacak güvenli havuzunda, güvenli boşaltmayı sağlayacak ekipman bulundurulur.

Geçici Depolama Alanlarının Teknik Özellikleri

- Geçici depolama alanları kapalı sistem olacaktır.
- Tesiste kantar ve atık kabul alanı bulunacaktır.
- Bu alanlarda en az 30 ton kapasiteli kullanılmış kızartmalık yağı biriktirme tankı bulunacaktır. Bu tanklar güvenlik havuzları içinde bulunacaktır.
- Tanklar beyaz renkte olacak ve üstünde “Kullanılmış Kızartmalık Yağ” ibaresi bulunacaktır.
- Tanklar kolay temizlenebilecek özellikte ve seviye göstergeli olacaktır.
- Geçici depolama tesisinin zemini betonarme olacaktır.
- Toplayıcıların lisanslı toplama araçları bulunacaktır.
- Toplama bidonları yıkama kolaylığı için çember kapaklı olacak ve yeterli sayıda bulunacaktır.

- Boşaltılan taşıma araçlarının, bidon ve konteynerlerin temizleneceği bir yıkama ünitesi bulunacaktır.
- Yıkama ünitesinden çıkan yağlı sular doğrudan kanalizasyona verilemez. Bu amaçla yağlı suların arıtımının yapılacağı bir sistem bulunacaktır.
- Dökülen yağların toplanması için yeterli miktarda emici madde bulunacaktır.
- Yangına karşı gerekli önlemler alınacaktır.
- Yağmur suyunun yıkama suyu ile karıştırılmaması için gerekli önlemler alınacaktır.
- Kokuya karşı önlem alınmış olacaktır.
- Tesisten sorumlu en az bir teknisyen sürekli tesiste bulundurulacaktır.

Atık Yağlardan Biyodizel Üretimi

Atık yağlardan biyodizel üretimi yapacak tesisler için aşağıdaki esaslar uygulanır:

- Atık yağlardan biyodizel üretimi yapacak tesisler, bu Yönetmelik kapsamında geri kazanım tesisi olarak değerlendirilir.
- Bu tesisler, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'nun teknik düzenlemelerine uygun üretim yapar ve piyasaya arz edilen ürünlere ilişkin olarak dağıtım firmalardan alınacak teslimatla ilgili belgeleri altı aylık dönemlerde Bakanlığa sunar.
- Biyodizel üretimi sonucu oluşan yan ürünlerin kullanımı ve satışı için ilgili kurumlardan izin alınması şarttır. Bu tesislere kabul edilen atık yağ miktarları ve geri kazanılmayan atıkların nasıl bertaraf edildikleri yıllık olarak ilgili valiliklere bildirilir.

Atık Yağlardan Sabun ve Diğer Ürünlerin Üretimi

Geri kazanım tesisleri, sabun üretimi için Sağlık Bakanlığı'ndan, yemlik yağ üretimi için Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'ndan gerekli izinleri alır. Bunların dışındaki ürünlerin üretimi ve kullanımı için gerekli izinler, mevzuat çerçevesinde ilgili kurumlardan alınır.

Atık Yağların Bertaraf Edilmesi

Geri kazanım ürünlerine dönüştürülemeyen atık yağlar ile geri kazanım işlemlerinde ortaya çıkan tehlikeli nitelikli atıklar ve bunlarla kirlenmiş malzemeler ve atık yağ depolama tanklarının dip çamurları özelliklerine göre Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği, Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği veya Çimento Fabrikalarında

Atıkların Alternatif veya Ek Yakıt Olarak Kullanımlarında Uyulacak Genel Kurallar Hakkında Tebliğ Hükümlerine göre lisanslı tesislerde bertaraf edilir.

Kaynaklar:

- 19 Nisan 2005 tarihli Resmi Gazetede 25791 sayıyla yayınlanan “Bitkisel atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği”
- Çevre ve Orman Bakanlığı Web Sayfası- “Atık Yağlar” (Prof Dr. Mustafa ÖZTÜRK)
- Hürriyet Gazetesi Web Sayfası (19.14.2005)
- Haber Türk Web Sayfası (25.04.2005)